

„Dojrzały smak przygody”

– XI edycja letnich warsztatów dla seniorów.

Serdecznie zapraszamy seniorów mieszkających w Trójmieście i okolicy do wspólnych wędrówek w ramach projektu „Dojrzały smak przygody”. Pragniemy zainspirować Państwa do aktywności pokazując piękno przyrody i dziedzictwo kulturowe. Oferta kierowana jest do osób mających potencjał i chęci twórczego i dynamicznego spędzania wolnego czasu, gotowych poświęcić się realizacji pasji i poszerzaniu wiedzy o regionie.

Nasz projekt to kompleksowy cykl warsztatów terenowych, obejmujących zarówno Trójmiasto i jego okolice, jak również obszar województwa pomorskiego. W tym roku proponujemy **wyprawy piesze** - trasy warsztatów przedstawiamy w załączniku. Prosimy o uwiecznianie okiem obiektywu najpiękniejszych miejsc podczas poszczególnych wypraw. Fotograficzne wspomnienia opublikujemy na naszej stronie internetowej oraz facebooku. Nasze wspólne wędrówki będą odbywały się we środy. Ostatni spacer „OPEROWA TRASA SPACEROWA – od natury do kultury” będzie symbolicznym zakończeniem tegorocznego Dojrzałego Smaku Przygody. Podczas spotkania wręczmy Państwu certyfikaty oraz drobne upominki. Wyprawy będą doskonałą okazją do zdobywania Odznak Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego „Turysta Senior” – szczegółowe informacje znajdą Państwo na stronie http://www.pttk.pl/pttk/odznaki/regulamin_odznaka_turysta_senior.pdf

Centrum nie przyjmuje żadnych wpłat od uczestników warsztatów. Uczestnicy wypraw pieszych samodzielnie pokrywają koszty dojazdów, biletów wstępu i ewentualnego posiłku.

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ
W GDAŃSKU

Harmonogram warsztatów „Dojrzały smak przygody”, edycja 2016

Podczas warsztatów prosimy o ubranie się w strój terenowy, ocenę swoich możliwości względem stopnia trudności trasy oraz zaopatrzenie się w odpowiednie bilety komunikacji miejskiej lub podmiejskiej. Zachęcamy Państwa do fotografowania najpiękniejszych miejsc – najciekawsze zdjęcia zostaną wyeksponowane na stronie Centrum. Przed poszczególnymi wyprawami prosimy o upewnienie się czy nie nastąpi zmiana rozkładu jazdy i czy proponowane godziny wyjazdu są aktualne.

8 czerwca „Ogród przyjazny” Warsztat na zapisy, grupa maksymalnie 15-osobowa (zapisy mailowe: j.kurach@pomorskieparki.pl) O przyjęciu na warsztat decyduje kolejność zgłoszeń. Osoby zakwalifikowane do udziału w warsztacie, w przypadku rezygnacji, proszone są o pilny kontakt z CIEE, w celu umożliwienia zaproszenia na warsztat osób z listy rezerwowej. Spotkanie o godz. 16.00 przed siedzibą Centrum (ul. Polanki 51), czas trwania ok. 2 godz. Prosimy o przyniesienie własnych rękawiczek. Zapraszamy na spotkanie lubiących wspólną pracę w terenie! Uzbrojeni w sprzęt i chęci do pracy wspólnie odkryjemy radość pracy w ogrodzie! W ramach zajęć wykonamy podstawowe prace pielęgnacyjne w ogrodzie. Zajmiemy się pieleniem rabat, nawożeniem roślin oraz przycinaniem krzewów pod czujnym okiem specjalisty. Dowiemy się co i jak warto sadzić. Podczas pracy będziemy testować różnego rodzaju narzędzia – sprawdzimy ich przydatność w ogrodzie, przekonamy się czy warto inwestować w pięknie wyglądające gadzety. Dokonamy wyboru najlepszych nawozów i porozmawiamy o roślinach. Wszystko w kameralnej atmosferze, bez pośpiechu z garścią porad ogrodniczych. Prowadzenie: Aleksandra Garnys

15 czerwca „Polodowcowe formy terenowe w rejonie Osowej”. Spotkanie o godz. 9.00 przy przystanku autobusowym linii 169 i 170 obok pętli tramwajowej w Oliwie. Czym różni się grzbiet międzodoliny okolic Oliwy od wzniesienia morenowego z rejonu Osowej? Dlaczego polodowcowe doliny są płaskodenne? Jak wygląda jezioro rynnowe? Na te i inne pytania zostaną udzielone odpowiedzi w trakcie wycieczki, podczas zwiedzania lub oglądania ww. obiektów geomorfologicznych. Trasa wycieczki: ul. Juraty w Osowej – torfowiska w nieckach wytopiskowych z oryginalną florą – łąki w polodowcowych dolinach – wzniesienie morenowe Studencka Góra - przystanek autobusu 171. Trasa łatwa – jedno nieco trudniejsze podejście. Czas trwania wycieczki: około 4 godziny, trasa: ok. 5 km. Prowadzenie: Marcin S. Wilga, Pomorska Komisja Ochrony Przyrody PTTK

22 czerwca „Wzgórza Kosie” Spotkanie na Dworcu w Kartuzach o godz. 9.17 (sugerowany dojazd pociągiem PKM do Kartuz o godz. 08:14 z Dworca Głównego w Gdańsku (prosimy o weryfikację rozkładu, gdyż aktualny rozkład obowiązuje tylko do 11 czerwca). W trakcie spaceru zobaczymy jedno z najwyższych wzniesień na Pojezierzu Kaszubskim, pokryte w dużej mierze pięknymi buczynami. Po krótkim zwiedzaniu Kartuz zobaczymy m.in. Górę Spiczastą z Kaplicą Św. Krzyża, Arboretum Leśników Kartuskich. Przejdziemy ścieżką spacerową "Przez bilowskie buczyny", skąd zobaczymy niecodzienny widok na Kartuzy. Wzdłuż nasypu dawnej wąskotorówki dojdziemy do ukrytych w głębokich obniżeniach kartuskich stawów, by następnie wspiąć się na Zieloną Górę (266 m n.p.m.). Zobaczymy z oddali również owianą tajemnicami Zamkową Górę. W razie dobrej pogody wędrowkę zakończymy na widokowej górze Sobótce (221 m n.p.m.), w kawiarni przy zrekonstruowanym wiatrak. Powrót autobusem z Ręboszewa do Kartuz w godzinach popołudniowych, następnie pociągiem PKM do Trójmiasta. Trasa piesza ok. 15 km, trudna, suma podejść około 350 m. W razie niepogody możliwość skrócenia. Powrót z Ręboszewa autobusami do Kartuz z możliwością przesiadki do Gdańska: 14:45, 15:46, 16:05. Podróż około 1 godz. 25 min. Prowadzenie: Piotr Kowalewski

29 czerwca Skarby wydumane Wyspy Przyrodników Warsztat na zapisy, grupa maksymalnie 25-osobowa (zapisy mailowe: j.kurach@pomorskieparki.pl) O przyjęciu na warsztat decyduje kolejność zgłoszeń. Osoby zakwalifikowane do udziału w warsztacie, w przypadku rezygnacji, proszone są o pilny kontakt z CIEE, w celu umożliwienia zaproszenia na warsztat osób z listy rezerwowej. Spotkanie o godz. 10.05 w Stacji Biologicznej Wydziału Biologii Uniwersytetu Gdańskiego, ul. Ornitologów 26 (sugerowany dojazd autobusem 186 o godz. 9.25 w Dworca Głównego). Zajęcia odbędą się na terenie Stacji Biologicznej i będą obejmować:

- zapoznanie się z typowymi gatunkami psammofilnymi i ich przystosowaniami do życia na piaszczystym, konkurencją na siedliskach piaszczystych ze strony pospolitych gatunków roślin oraz wpływem na siedlisko piaszczyste obcego, antropogenicznego substratu.

- praktyczne działania pielęgnacyjne polegające na usuwaniu obcych substratów i gatunków z terenu „Laboratorium Wydmowego”.

Po zakończonych warsztatach przewidziany jest drobny poczęstunek w plenerze. Czas trwania ok. 4,5 godz. Prowadzenie: Katarzyna Żółkoś, Kierownik Stacji Biologicznej

6 lipca „Czy Ptasi Raj to ciągle eldorado?” Spotkanie na Wyspie Sobieszewskiej, w Górkach Wschodnich przy pętli przystanku autobusowego „Górki Wschodnie” obok baru „Ptasi Raj”

o godz. 08:45 (dojazd z Gdańska autem lub autobusem nr 186 o godz. 8.05 z Dworca Głównego). Powrót przewidziany o godz. 13:45 lub 14:15 (autobus nr 186). Rezerwat „Ptasi Raj” powołano blisko 60 lat temu. Człowiek cały czas – mniej lub bardziej - kształtuje jego oblicze, czego odzwierciedleniem są zmiany siedliskowe. Te zaś wpływają na faunę jezior Ptasi Raj i Karaś, borów sosnowych, trzcinowisk czy wydm. Z odbudowanych wież będziemy podglądać ptaki gniazdujące nad jeziorami i w ich pobliżu. Porozmawiamy o czynnej ochronie awifauny, konflikcie dotyczącym zamknięcia Kamiennej Grobli i wpływie tej decyzji na przyrodę, turystykę. Postaramy się wyważyć szale między działaniami dedykowanymi ochronie rezerwatu a potrzebami mieszkańców, turystów, rozwojem gospodarczym. Czy tak różne potrzeby mają rację bytu w miejscu, które objęte jest ochroną? Czy rezerwat obroni się przed antropopresją? Jaka czeka go przyszłość? Długość trasy: ok. 7-8 km, czas przejścia ok. 4-4,5 godz. Stopień trudności – łatwy (m.in. spacer ścieżkami leśnymi; wejście na dwie wieże obserwacyjne). Prosimy o zabranie lornetek. Prowadzenie: Ewelina Kurach

13 lipca „Przełom Łęby i Jelenia Góra” Wyjazd SKM z Gdańska Głównego do Bożepola Wielkiego: 06:00, przyjazd do Bożepola Wlk 7:25 (spotkanie na miejscu). Odbędziemy spacer po obszarze charakteryzującym się jednym z najefektowniejszych krajobrazów w województwie. Z głęboko wciętej Pradoliny Redy-Łęby wyrastają wysokie wzgórza porozcinane wąwozami. Dowiemy się, jak powstał ten krajobraz przypominający peryglacjalny badland.

W opadających na północ Paraszyńskich Wąwozach zobaczymy liczne źródła pokryte roślinnością z licznie występującymi górskimi gatunkami roślin. Wreszcie zdobędziemy Jelenią Górę, wznoszącą się 176 m ponad dnem doliny Łęby by spojrzeć na panoramę pradoliny. Na koniec zejdziemy do przełomowej doliny rzeki Łęby w rejonie Paraszyna, gdzie zachował się ciekawy zespół dworski z XVIII wieku. W zależności od pogody i dyspozycji uczestników możliwe są dwa zakończenia wycieczki: A. Tłuczewo (dłuższy spacer malowniczą doliną Łęby do młyna w Tłuczewie) - 17 km. Powrót autobusem do Wejherowa godz. 14:05, 15:17, 16:17, z Wejherowa pociągami SKM, w sumie około 2 godz. 15 min. lub B. Strzebielino (krótszy spacer) - 14 km. Powrót bezpośrednim pociągiem SKM do Gdańska: 14:28 lub 15:42 (podróż ok. 1 godz. 40 min). Wycieczka całodzienna, trasa trudna, suma podejść, około 350 m. Prowadzenie: Piotr Kowalewski

20 lipca „Spacer po Parku Przymorze i Parku Jelitkowskim”, z poznawaniem częściowej występujących roślin: drzew, krzewów i roślin zielnych. Spotkanie o godzinie 16.00 przy wejściu do Parku Przymorze od strony ul. Pomorskiej – koło stawu na Potoku Oliwskim (Jelitkowskim) (spotkanie na chodniku przy stawie, przy przejściu dla pieszych na wysokości skrzyżowania ul. Pomorskiej z Helską). Zwiedzanie parku, z podziwianiem cennego zadrzewienia oraz towarzyszącej mu niższej roślinności i rozpoznawaniem wybranych gatunków. Przejście ul. Pomorską, koło pętli tramwajowej, do Parku Jelitkowskiego. Spacer po parku, z rozpoznawaniem gatunków roślin drzewiastych i zielnych. Dojście do plaży koło ujścia Potoku Oliwskiego (Jelitkowskiego). Zakończenie spaceru ok. godziny 19.00. Stopień trudności – łatwy, do 4 km. Prowadzenie – Michał Buliński.

27 lipca „Lasy Oliwskie, Trójmiejski Park Krajobrazowy”. Spotkanie o godz. 10.00 przy ul. Kościerskiej w Gdańsku, przed Zajazdem pod Olivką. Przewidywany czas trwania: do 3 godz. Trasa średnio trudna (na znacznym odcinku wiedzie lekko pod górę, dodatkowo w zależności od wariantu trasy możliwe jedno krótkie strome podejście lub fragment drogi z koleinami i powalonymi gałęziami). Trasa wycieczki wiedzie z Gdańska Oliwy malowniczym kompleksem Lasów Oliwskich ku innej dzielnicy Gdańska - Owczarni. Zakończenie trasy planowane jest przy Centrum Handlowym Osowa, skąd istnieje możliwość powrotu

do Oliwy autobusem. W trakcie wycieczki uczestnicy będą mieli okazję zapoznać się z zagrożeniami dla środowiska przyrodniczego Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, wynikającymi głównie z bliskości aglomeracji miejskiej i działalności człowieka. Oczywiście nie zabraknie również ciekawostek przyrodniczych - na trasie wycieczki znajduje się użytek ekologiczny oraz pomniki przyrody ożywionej. Prowadzenie: Agnieszka Kowalewska, Trójmiejski Park Krajobrazowy

3 sierpnia „Flora kampusu Uniwersytetu Gdańskiego” Spotkanie o godz. 10.00 przed budynkiem Wydziału Biologii (ul. Wita Stwosza 59 w Gdańsku Oliwie). Tereny miasta, którego przykładem jest otoczenie budynków uniwersyteckich na skutek intensywnej rozbudowy infrastruktury i przekształcania siedlisk posiada zróżnicowaną florę. Podczas wycieczki zaobserwujemy różnicę w różnorodności terenów zieleni urządzonej oraz nieużytków i siedlisk ruderalnych. Spacer będzie okazją do zapoznania się z wieloma gatunkami roślin uprawnych, ozdobnych, użytkowych i leczniczych. Dodatkowo gatunki roślin staną się kluczem do poznania historii tego obszaru. Przed rozpoczęciem wędrowki terenowej jest planowane 30 minutowe zwiedzanie gmachu Wydziału Biologii. Będzie można zajrzeć do zielnika roślin naczyniowych aby poznać sposoby archiwizacji arkuszy zielnikowych i znaczenia zielników. Czas trwania ok. 2,5 godz., trasa: łatwa. Prowadzenie: Katarzyna Wszalek-Rożek kurator Zielnika Uniwersytetu Gdańskiego

10 sierpnia „Szlak Grot Mechowskich” Spotkanie w Pucku (D.A./D.K) o godz. 9.20, odjazd o godzinie 9:35 autobusem do Połczyna. Bilet: 3,50 zł). Sugerowane dojazdy do Pucka:

- 8:00 – 8:50 autobus Gdynia – Puck (cena 7,50 zł)

- 8:35 – 9:20 autobus Gdynia – Puck

- 8:33 – 9:09 pociąg Gdynia – Puck (cena 9,80 zł)

Powędrujemy północno-wschodnim odcinkiem pętli trzech szlaków Kępy Puckiej i przebedziemy część szlaku Grot Mechowskich. Celem wycieczki będzie największa osobliwość okolicy – unikatowe w skali całego Niżu Polskiego, a nawet Niżu Europejskiego, pieczary znajdujące się w Mechowie. Groty Mechowskie stanowią rzadki okaz formy, charakterystyczny dla obszarów krasowych, która w tym rejonie powstała w osadach wodnolodowcowych najmłodszego zlodowacenia. Stanowią cenny pomnik przyrody, który znajduje się w rejestrze obiektów prawnie chronionych. W Mechowie odwiedzimy również urokliwy kościółek ryglowy. Przebywany szlak poprowadzi przez podpuckie stare wsie i folwarki oraz północnym skrajem Puszczy Darżlubskiej. Powrót autobusem z Mechowa do Pucka o godzinie 13:07 (cena biletu: 5 zł). Dojazd do Gdyni: 13:42 – 14:31 pociąg Puck – Gdynia (ok. 10 zł) lub 14:10 – 14:59 autobus Puck – Gdynia (7,50 zł). Chętni będą mogli udać się np. do portu.- i wrócić do trójmiasta późniejszym środkiem komunikacji. **Koszty dodatkowe:** wejście do grot w cenie 2 zł (bilet normalny). Długość trasy: ok. 7 km. Prowadzenie: Irmina Plichta

17 sierpnia „Flora i fauna strefy krawędziowej Wysoczyzny Gdańskiej w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym” Spotkanie o godz. 10.00 przy końcu ul. Żeromskiego w Sopocie (pod lasem). Cóż to takiego - strefa krawędziowa Wysoczyzny Gdańskiej? Odpowiedź na to pytanie (i wiele innych) padnie na naszej wycieczce. Zapraszamy na trzygodzinny spacer wzgórzami morenowymi w sąsiedztwie Sopotu – po drodze jeden z najpiękniejszych widoków na Sopot i Zatokę Gdańską. Trasa wycieczki: Sopot (ul. Żeromskiego) – Dolinka Daglejzowa – Wilczy Parów – Mała Gwiazda – Glinna Góra – Zajęcie Wzgórze. Trasa średnio trudna – dwa strome podejścia. Czas trwania wycieczki: około 3-4 godzin Prowadzenie: Dariusz Ożarowski, Trójmiejski Park Krajobrazowy

24 sierpnia „Rezerwat «Mewia Łacha» i krajobraz odcinka ujściowego Wisły” Spotkanie ok. godz. 9:15 w Mikoszewie na przystanku PKS (sugerowany dojazd z Gdańska: PKS o 8:15). Uczestnicy wycieczki poznają przyrodę wschodniej części rezerwatu „Mewia Łacha”: szatę roślinną, chronione siedliska przyrodnicze, faunę (ze szczególnym naciskiem na ptaki) oraz historię Przekopu Wisły. Na trasie: las w Mikoszewie, ścieżka dydaktyczna w rezerwacie „Mewia Łacha”, spacer plażą do ujścia Wisły, następnie brzegiem Przekopu Wisły do przeprawy promowej w Mikoszewie (tu możliwe zakończenie wycieczki przez osoby, które będą wolały wrócić autobusem nr 112 do centrum Gdańska) oraz powrót przez Mikoszewo do przystanku PKS. Po drodze gwarantowane piękne krajobrazy ;-)) Długość trasy: 10 km, czas trwania: ok. 5,5 h, trasa średnio trudna: odcinek z grząskim gruntem i piaszczysta plaża. Powrót PKS-em z Mikoszewa

o 14:47. Cena biletu: 11 zł. Istnieje możliwość zakończenia wycieczki na przeprawie promowej (na własną rękę) i przejazd ze Świbna do centrum Gdańska autobusem linii 112. Prowadzenie: Sebastian Nowakowski, Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana”

31 sierpnia Gra terenowa „Bioróżnorodność - poznaj by zachować” – Zespół pałacowo – parkowy w Kolibkach. Spotkanie o godz. 10.00 przed pałacem w Kolibkach (sugerowany dojazd SKM do przystanku Gdynia Orłowo). Zapraszamy do poznania wyjątkowego miejsca. Jego historia sięga XIV wieku a pierwsza o nim wzmianka „Colyпка” trafnie nawiązywała do ukształtowania terenu - kolebki. Teren ten miał burzliwe dzieje a wraz ze zmianą właścicieli kształtował się jego obecny wizerunek. Położony na styku łądu i morza, niegdyś wyznaczający granicę Wolnego Miasta Gdańska. Tak jak przewrotna jest historia tego miejsca tak i bogata różnorodność biologiczna. Park jest „oazą” dla okolicznych mieszkańców, jadłodajnią dla dzikich zwierząt a mieszkańcy Trójmiasta jeszcze niedawno mogli pojeździć tam konno korzystając z szeroko pojętej hipoterapii. Proponujemy warsztaty, które są wypadkową gry, lekcji a także rekreacyjnego wyzwania. Które staną się zachętą do organoleptycznego doświadczania przyrody. Warto na ten czas wyzbyć się nieśmiałości i z ciekawością dziecka, poczuciem humoru i „otwartą głową” towarzyszyć nam w warsztatach inspirowanych grą miejską. Prosimy o zabranie długopisów. Trasa łatwa, czas przejścia do 2 godz. Prowadzenie: Kamila Kubic i Jowita Kurach, Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej

7 września - Kampus Politechniki Gdańskiej i okolice. Spotkanie o godz. 15.30 przed główną bramą wejściową Politechniki Gdańskiej, ul. Narutowicza 11/12. Trasa spaceru poprowadzi przez najstarszą historyczną część uczelni działającej od 1904 roku oraz jej część współczesną. Poznamy również najbliższe otoczenie kampusu: dawne cmentarze przy Wielkiej Alei, cerkiew, Górę Szubieniczną i osiedle Abegga. Trasa łatwa, ok. 2.5 godz. Prowadzenie: Barbara Ząbczyk -Chmielewska

14 września „Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej”. Zbiórka o 8:00 w hali głównej Dworca PKS w Gdańsku. Odjazd autobusem PKS do Elbląga o godz. 8:10 (cena biletu 11,20 PLN), następnie dojazd do miejsca docelowego autobusem ZKM Elbląg (cena biletu 2,80 zł). Zwiedzanie zespołu pałacowo-parkowego w Bażantarni oraz przejście turystycznym szlakiem niebieskim (łącznie ok. 10 km po urozmaiconym terenie - trasa trudna, ok 6 km po terenie górzystym - spacer licznymi jarami, wąwozami i wzgórzami). Wysoczyzna Elbląska to jeden z najciekawszych obiektów przyrodniczych naszego regionu. Ten izolowany płat wysoczyzny morenowej cechuje się wybitną swoistością na tle sąsiadujących Żuław Wiślanych. Podczas wycieczki będzie można podziwiać wspaniałe krajobraz polodowcowy okraszony pięknem bukowych lasów. Zapoznamy się zarówno walorami przyrodniczymi jak i kulturowymi, które reprezentuje wspaniałe, XIX-wieczny zespół pałacowo-parkowy. Prowadzenie: Dawid Weisbrodt

21 września Pręgowo - koktajl historyczno, kulturalno, przyrodniczy. Spotkanie o godz. 9.10 na Dworcu Głównym w Gdańsku, odjazd autobusu Gryf nr 854 o godz.9.20, wysiadamy na przystanku Pręgowo Szkoła. Podczas naszej wycieczki do wsi Pręgowo poznamy aspekty przyrodnicze w tej części Gdańskich Wyżyn. Pręgowo to jedna z najstarszych parafii na Pomorzu Gdańskim. Odwiedzimy kościół gotycki pod wezwaniem Bożego Ciała. Zbudowany w czasach krzyżackich, następnie będący własnością gdańskich brygidek, wraz z odkrytymi w nim freskami stanowi obecnie obiekt o ogromnej wartości i urodzie. Kolejny punkt naszego spaceru to Muzeum Staroci Szczepana Czerwińskiego. Pan Czerwiński od ok.20 lat gromadzi przedmioty pochodzące głównie z terenów dawnego Wolnego Miasta Gdańska. Jego kolekcja to imponujący zbiór zarówno przykładów zabytków kultury materialnej jak i np. pamiątek rodzinnych mówiących tak wiele o dawnych mieszkańcach tych terenów. Sam właściciel osobiście opowiada gościom o swojej kolekcji. Kolejny punkt będzie związany z wydarzeniem jakie miało miejsce w latach 60 tych XIX w, a mianowicie budową systemu umożliwiającego dostarczenie do Gdańska czystej wody oraz systemu kanalizacyjnego z wykorzystaniem najnowocześniejszych rozwiązań. Co ciekawe w Pręgowie oddano do użytku główne ujęcie wody dostarczanej do Gdańska, jednak samo Pręgowo tym systemem nie zostało objęte. Już wtedy wprowadzono do użytku system drenażowania, który wykorzystywany jest do dziś. Zmodernizowany w 2010 r. obecnie dostarcza ok.9 % wody potrzebnej miastu. Długość ok. 6 km, czas ok. 4 godz. (samego spaceru), stopień trudności średni. Prowadzenie: Katarzyna Michałowska

28 września „W sercu Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego” Spotkanie o godz. 7.20 przed Dworcem PKS w Kościerzynie, wyjazd autobusem do Wdzydz o 7.35 (sugerowany dojazd autobusem PKS z Gdańska Głównego godz. 6.00). Wdzydze (Kiszewskie) usytuowane w samym sercu Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego urzekają swoją historią, kulturą i pięknem otaczającej kaszubskiej przyrody. Jednym z atutów tej miejscowości jest jej położenie i niepowtarzalny krajobraz. Wspaniałe czyste wody, lasy, łąki, obfitość i różnorodność organizmów sprawiają, że jest to raj dla miłośników przyrody i aktywnej turystyki, zatem warto bliżej poznać walory tego miejsca. Podczas wycieczki poznacie Państwo zwierzęta i rośliny zamieszkujące teren Wdzydzkiego PK, ponadto chętni będą mieli okazję wspiąć się po schodach na liczącą ponad 35 m wieżę widokową. Z ostatniego tarasu wieży rozciąga się niepowtarzalny widok na jeziora wdzydzkie i całą okolicę. Dodatkowo, biorąc pod uwagę datę wycieczki, chcielibyśmy Państwa, poniekąd przy okazji zabrać na grzybobranie. Trasa ok. 6km. Czas przejścia ok. 3-4h. Poziom trudności: średni (spacer po obszarach leśnych, wejście na wieżę widokową). Proponowany powrót z Wdzydz do Kościerzyny 13:39 lub 14:39, następnie autobusem do Gdańska. Prowadzenie: Grażyna Sadowska, Wdzydzki Park Krajobrazowy

5 października Parki i pomniki przyrody Kartuz na tle historii przez zakon Kartuzów uszytej.

Dojazd PKM – wyjazd z Gdańska ok 8, prosimy o weryfikację rozkładu, gdyż w chwili obecnej rozkład obowiązuje tylko do 11 czerwca). Kartuzy to miejsce gdzie przyroda, liczne parki i pomniki przyrody, otaczające jeziora, stanowią nieodłączną część życia mieszkańców. Podczas naszego spaceru odwiedzimy część z nich. Kartuzy, to jednocześnie miasto z bogatą historią, której ślady z jednej strony pochodzą z czasów średniowiecznych, z drugiej wspaniała eklektyczna - secesyjna zabudowa miejska to efekt pracy budowniczych z czasów, kiedy nasze tereny znajdowały się pod panowaniem pruskim. Odwiedzimy w Muzeum Kaszubskim. Muzeum im. Franciszka Tredera to miejsce, w którym będziecie Państwo mieli okazję zapoznać się z bogatym, bardzo ciekawym i urozmaiconym pod względem tematycznym zbiorem prezentującym bogatą historię i kulturę Kaszubów i Kaszub. Kolegiata Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, wspaniały przykład gotyckiej architektury. To co pozostało do dzisiaj po sprowadzonych w to miejsce w 1382 roku zakonnikach Kartuzach to przede wszystkim bogato wyposażona świątynia. Poza tym obejrzymy refektarz, dzisiaj wykorzystany jako galeria oraz będziemy mogli odwiedzić kawiarnię Pod Refektarzem. Znajduje się ona w odrestaurowanych niedawno podziemiach dawnej kartuskiej jadalni. Tu m.in. można skosztować słynny kartuski likier. Zobaczymy też jedyny zachowany do dzisiaj erem. Opłaty: Muzeum Kaszubskie (bilet normalny 10 zł, ulgowy 6 zł). Długość ok. 6 km, czas spaceru ok. 4 godz. (dodatkowo dojazdy), stopień średni. Prowadzenie: Katarzyna Michałowska

12 października OPEROWA TRASA SPACEROWA - OD NATURY DO KULTURY (Skrzyżowanie pieszego Szlaku Wiewiórek ze Szlakiem Lisów).

Spotkanie o godz. 9.30 na peronie SKM Sopot Główny. Sopotkie szlaki spacerowe tradycją sięgają czasów kurortu Jana Jerzego Haffnera. Kuracjuszom przebywającym w Sopocie, obok uzdrowiających kąpieli, zalecano przejażdżki łodziami po Zatoce Gdańskiej, spaceru wzdłuż morskiego brzegu i wędrówki szlakami pieszymi po lasach okalających miasto. Obecnie jest ich sześć: szlak wiewiórek, saren, dzików, zajęcy, lisów oraz mew. Pięć z nich znajduje się na terenie lasów graniczących z miastem od zachodu. My proponujemy Państwu jesienną wędrówkę trasą pieszą od malowniczo położonego w Dolinie Owczej, Stadionu Leśnego, ścieżkami biegnącymi wśród głównie wysokich bukowych drzew w kierunku ponad stuletniego leśnego amfiteatru czyli Sopotkiej Opery Leśnej. Spotkanie rozpoczynamy o godzinie 9:30 na peronie SKM Sopot Główny i kierujemy się do wyjścia na stronę ul. Marynarzy. Następnie przechodzimy ulicą Ignacego Krasickiego, Marii Konopnickiej w kierunku Stadionu Leśnego SKLA, skąd wyruszamy leśnym traktem spacerowym, Szlakiem Wiewiórek, w kierunku rezerwatu „Zajęcze Wzgórze” i Glinnej Góry (Sępie Wzgórze). Następnie kierujemy się do ważnego węzła komunikacyjnego szlaków turystycznych - Małej Gwiazdy. Stąd Szlakiem Lisów schodzimy w kierunku Łysej Góry, skąd mamy możliwość podziwiania przepięknej panoramy Sopotu i Zatoki Gdańskiej. Leśną wędrówkę kończymy zwiedzaniem Opery Leśnej, obiektu słynącego ze swojej nieprzeciętnej akustyki i wyjątkowych walorów przyrodniczych, którego historia sięga roku 1909. Trasa ok. 4,5 km. Czas przejścia ok. 3-4h. Poziom trudności: średni (2 strome podejścia ok. 10 min.) Prowadzenie: Przewodnik PTTK